

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Eiusdem Zelus. Capvt XXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Larva quadam sanctitatis, & quietis publicæ velare nititur. Templum Ariani postulat, nutat Imperator, angitur, quo se verrat nescit, paternæ quippe pietatis non pressa ad exigui temporis recordationem, sed ad omnium seculorum memoriam iniusta recurrerant vestigia: Contra vero terrebant potentissimi hominis artes, qui si repulsam ambizioso stomacho minus concoqueret, verendum erat ne summam auctoritatem, quasi arcum intentum in Imperatorem verteret, & res imperij iam cōcussi, non mediocriter auerteret: Accersitur Chrysofostomus ille antea contemptus, & panosus Anachoreta, prodit in medium, congregatur, pugnat, reprimat furorem, frangit audaciam, arrogantissimum hominem quasi puerum virga cōnspicit. Tum fremente invidia, exultante nostra religione, fāsente celo, bonis omnibus plaudentibus, hæreticorum petitioni securi iniicit, & Ducem numerofo militum satellitio terribilem, in ea ipsa vice, in qua iam sibi pæse sedem moliebatur imperij, vagum, contemptum, eiecitur, basilicæ atque adeo sacrarum religionum immunem, irrisum, extorrem facit. Tanra est, & tam efficax inermis sacerdotis pro Deo armata constantia.

Quid deinde, quomodo flagitiosos priorum hominum mores, & quomodo effusam cleri licentiã, quomodo sanctissimas ex veteri illa inhumanitate oppressorum *Harpjas*, à quibus tenuis plebeculæ sanguis innocentissimus exugebatur, fuerit infectatus, quam acer, quam velox, quam animosus illis obfliterit, quis ignorat? Sed quia palmarium obtinet constantiæ, celebris illa cum Augusta concertatio, lubenter cætera prætereo. Coniux Arcadij Eudoxia mulier, & sexu ipso, & supra sexum arrogans, ingenio seuæ, ira effrænata, auaritia insatiabilis, Imperij præterea auctoritate quasi sanctissimo telo in omnes bonos armata.

*Zosim. l. 5.
eam describit.*

*Socras. l. 6.
c. 16.
Zos. l. 8. 20.
Baron. ad
an. 404. 3.* Primùm Eunuchorum, & muliercularum septa famulatio, deinde furiosorum satellitum, & quod miserius est pudendorum Episcoporum seruilibus adiuta ministerijs Chrysofostomum aggreditur, nec iam Callitropes vineam, & pauperum prædiola deuorat animo, sed in ipsas aras, & æterni numinis honorem iniuriosa, statuas illam argenteam lucentissimæ tragœdiæ, & acerbissimorum dolorum fontem, non longè à tremendis Dei altaribus dedicat.

Hic hominum concursus, hic plausus & clamores, hic saltatorum & histionum spectacula, hic semimortuæ profanæ gentilitatis reliquæ excitantur. Quid faciat Chrysofostomus? assentetur? præmium est assentioni propositum amplissimum sanè sacerdotium: contra si reluctetur, non est tam ignarus rerum atque insolens, vt non videat impotentissimæ mulieris furias omnes esse excipiendas, & aut vitam extorrem subeundam, aut mortem forti animo oppetendam. Sed tacere non poterat, quem humana maior de celo vis animabat, obsistit, arguit, increpat, Augustam Ecclesiæ aditu prohibet, non illum dradematis fulgor perfrinxit, non satellitum minæ teruerunt, non inflexerunt amicorum lachrymæ, non concusantium aduersus se Episcoporum fremitus infregerunt, non mouerunt iniquissima in infantis caput coniurata toties concilia, non exilia, non solitudines, non azima, non cruciatus, Archiepiscopum de illo altissimo constantiæ gradu deiecere, omnes suo corpore excepit in se coniectas volitantium quasi furiarum faces, omnia vidit, omnia pertulit, omnium telis vnum caput opposuit, vt si posset concitatum in Ecclesiam incendiū suo cruore reslingueret.

Eiusdem Zelus.

CAPVT XXVI.

ERat porro beatissimi viri pectori fax quædam diuini amoris infixæ, quæ noctes diesque nouis ignium succrescens alimentis, suas vadique terrarum flammam ventilabat. Amor scilicet ille est, quo tanquam spirabili natura viuunt Angeli, quo sancti inardescunt, quo quicquid est puriorum in terris mentium validissimè fauciatur. Atque vt cælum pro igne solem habet reliquorum moderatorem luminum, fontem lucis, fontemque ardoris sempiterni. Hic vero mundus infertor nactus est illud elementum aere superius, cuius inter cætera potentissimus est dominatus. Sic is qui à nobis videri non potest, intelligi tamen potest, mentium quidã à concretione corporis secretarum mundus, pro Sole & igne, pro flammis & radijs vnica Amorem sortitus est purum, velocem, æthereum, synceram quandam diuinitatis portionem, cuius beneficio mortales penè in ipsam
Dei

Dei

Dei naturam transfunduntur.

Hoc amore deflagrabat Chrysoſtomus, qui commodatus videbatur, non datus his terzis, ut in animos hominum eas quas ipse de celo hauserat faces, perpetuo quodam motu spargeret. Quamobrem tamdum hic aſſit, quādiu vixit, & quoad lieuit, inſtar puriſſimi ſideris creditum ſibi orbem luſtrauit, dedit obſcuris lucem, ægris medicinam, miſeris ſolacium, falſiditis gratiam, omnibus ornamentū, atque naturam.

Et certè mirum eſt quo pacto vir ille curis animi, corporiſque laboribus confectus, hoc ſedis triennio tanta geſſerit, quanta vix crederet poſteritas, niſi incorrupta hiſtoriarum fides teſtaretur.

Fuerunt illi tam breui annorum curriculo, aduerſus hæreticos Catholicosque Episcopos, tyrannos, barbaros, ipſam demum Eudoxiam, quæ omnes immanitate ſuperavit, crebra, & formidoloſa certamina: Is tamen inter tot rerum aſperitates, quæ fortiſſimi cuiuſque animum frangere, atque induſtriam debilitare poſſent, non modo non elanguit, ſed alacrius etiam ſuorum laborum curſus incitavit, & quæcumque ab optimo, ac vigilantiffimo Epifcopo erant expectanda, hæc ſumma fide, incredibili conſtantia, fruſtu etiam copioſo ſuo gregi præſtitit. Quanto autem amore hunc diligeret, cuiuſque ſaluti proſpectum cuperet, teſtantur etiam illæ voces ex homilia quadrageſima quarta in Acta Apoſtolorum.

Jam (inquit) Dei gratia nobis tertius in hoc munere exactus eſt annus. Per triduum, ut ſentis, ſæpe etiam per ſeptem dierum ſpatium hortamur, monemus, reprehendimus, increpamus, lacrymas fundimus, quas malo tamen ne quis in deteriorem partem capiat, meæ ſolitudini quam pulpito credere. Jam eſum adductus, ut propè mihi de mea ſalute deſperandum ſit, quorū? quia dum me vobis impendo, dum res veſtras deploro, dum totus vobis ſeruo, ſit, ut nec mea lugeam, nec planè curem, ſi vos obtemperatis, præ lætitia dolores & cruciatus meos non ſentio, ſin minus: etiam is qui inde redundat dolor, mearum miſeriarum ſenſum obtundit.

Et in ſermone, antequam iret in exilium, iſta ſunt ardentiffimi affectus. Vos mihi Patres, quo pacto poſſim omnium veſtrum obliuiſci? Vos mihi vita, vos mihi ſplendor nominis, vos gloria patrimonium. Et ego veſtri

cauſa paratus ſum, ut milleſ mactet, nec vllā exiſtimo hinc me exhibere gratiam, quando ſic demum debito munere perſungar.

Quantum autem rerum hoc amoris perpetuo deflagantis ardore geſſerit, eius acta de-clarant.

Huius ſuaſu Arcadius Imperator, cum intellexiſſet complures ſuorum, vel in aula militantium, vel magiſtratibus fungentium, eſſe hæreticos, & ſpeciem duntaxat prætulſſe Catholicorum eodem magiſtratibus pulſos, pecuniæque multatos penitus repudiavit. Huius opera Scythæ Arianiſ erroribus irremedi, poſtquam eum per interpretem verba facientem audiuerit, reiectis erroribus in Eccleſiæ Catholica ſinum confluxere. Huius induſtria Nomades mitioribus ingenijs imbuti, ſanctiſſimas religiones à viris Apoſtolicis, quos in illam regionem Chryſoſtomus delegauit ſuſceperunt. Huius ſtudio Marcionitarum hæreſis nondum in fomite præſocata, ſed peſtiferas ventilians flammæ, Imperatoris edicto compreſſa eſt. Huius ſtudio monachi in Phœniciam, non ſine diplomatibus Imperatoris ad demolienda idolorum fana, cum operis quibus mercedem Chryſoſtomus lectiſſimarum Matronarum ſumptibus procurauit, miſſi ſunt. Et ne quid vacaret eius charitas incredibilis, quæ nunquam ſolet terriari, ipſe inſer ſui exiſij acerbiffimos tanè dolores, captiuos ex ſtauris barbaris redimebat, fuiſque reſtituebat ſedibus, tum egentia turbæ corrogatis quibus poterat pecunijs humanarum ſolatia miſeriarum ſuppeditabat.

Eius ingenium, & ſacundia.

CAPVT XXVII.

Eius ingenium ſtatim atque perſpectum eſt. Eplacuit, & digna viſa ſunt opera, quæ in arce eloquentiæ ponerentur. Iſidorus Pe-ruſiota in epiſtola ad Orphelium, commendaat in Chryſoſtomo lingue ſacundiam, ſententiarum pulchritudinem, argumentorum denſitatem, quæ in ipſo etiam adoleſcente doctiſſimos viros ait ad ſuperiorem viſque demiratos.

Quanti verò Chryſoſtomi eloquentiam ſecurit Libanius, ea tempeſtate ſophiſtarum omnium maximus, teſtatur eiuſdem epi-

ggggg 2

Marcus
Diacon. in
actis.

Porphyr.
Baro. an.
400.
Theod. l. 7.
630.

Theod. l. 5.
c. 9.

quæ
ipſis
ipſis
ipſis
ipſis